

LAURA MIZGIRYTÉ-LATOUR

AUKSINIŲ
MADOS
RAKTELIU
IEŠKANČIAI
SAVO
STILIAUS

Alma littera

turinys

PRISIUOSČIAU	6
KAS YRA STILIUS, KAS TENDENCIJA, O KAS - MADOS STILIUS	10
10 MADOS STILIŲ	
VYRIŠKAS	14
ROMANTINIS	34
BOHEMIŠKAS	58
KLASIKINIS	78
MILITARISTINIS	100
SEKSUALUS	120
VINTAŽINIS	140
MINIMALISTINIS	168
EKSTRAVAGANTIŠKAS	196
SPORTINIS	224

NIEKAS MAN NEAIŠKINS, KĄ RENGĀS

NAUJI LAIKAI - NAUJOS MADOS TAISYKLĖS IR IKONOS	257
STILIAUS TEKS MOKYTIS PATIEMS, JEI NORITE JO SAVITO	258
JUODA MAŽA SUKNELĖ	258
ŽAIDIMO TAKTIKA	262
TRYS SVARBIAUSIOS ŠIŲ LAIKŲ MADOS TAISYKLĖS	263

16 MADOS TEIGINIŲ, KURIEMS ATĖJO GALAS

MADOS IKONOS. TADA IR DABAR

ŠIUOLAIKINĖS MADOS ASMENYBĖS	284
MADA, KOKYBĖ IR JOS VARTOTOJAI	285

MADOS ŽODYNĖLIS

RODYKLĖ	318
---------	-----

STILIUS Nr. 2.
ROMANTINIS

M
206

DRAMOS

Kai vasaros pabaigoje tėvai atvažiuodavo į kaimą pas močiutę manęs pasiminti, mamos nervinė būklė ženkliai pablogėdavo išvydus mano stiliaus transformaciją. Dvi garsiausios mano gyvenimo stilistės – mama ir močiutė – visiškai nesutardavo dėl mūsų su sese stiliaus ir kiekviena savo nuožiūra taisydavo esamą padėtį: močiutė niuriai nužūrinėdavo mamos man pirkus džinsus, velvetines kelnes ir spalvotus džemperius („atrodai kaip bernas...“), o mama savo ruožtu plėšdavo nuo manęs raukiniais paplūdusias, pūstas sukneles, kurias močiutė, murmėdama, esą mama nežino, kaip mergaitė turi atrodyti, siūdavo man vasaros popietėmis, kad turėčiau kuo bažnyčioje pasirodyti – ypač per atlaidus, kai žmonių puošniausiais išeiginiais apdarais ten prisirinkdavo ne mažiau nei į mados savaitę kartu su Vilniaus maratonu ir Kaziuko muge.

MAMA GRIĘZTAI ATSISAKYDAVO MANE SU TOMIS SUKNELĖMIS LEISTI Į ŽMONES, BET AŠ IR NESIVERŽIAU – GIMTAJAME KAUNE JŪ NĖ SYKIO NEBUVAU APSIVILKUSI, – TAČIAU TIE NUOLATINIAI MANO STILISČIŲ GINČAI, PRASIDÉJĘ TIKRIAUSIAI NUO TADA, KAI PIRMAKART ŠIAME PASAULYJE ĮKVĒPIAU ORO, PADĖJO KAI KĄ PERPRASTI.

Pirma, yra bent du stiliai – sportinis (mamos) ir romantinis (močiutės). Abu vienodai įdomūs. Antra, drabužis turi derėti prie aplinkos. Raukiniais puoštos poliesterio suknelės mieste atrodė tarsi iš kito amžiaus, lyg scenos kostiumai. Tačiau vos tik peržengusi močiutės namų slenkstį nerdavau ant aukšto ju ieškoti: išpuoselėtų pievelių ir spalvotų namukų fone tos suknelės buvo savo vietoje – nostalgiskos ir mielos, jas vilkėdama tarp vietinių jausdavausi sava.

NESUPRASTAS GROŽIS

Apskritai esu sutikusi vos kelis žmones, kurie mėgtų romantinį stilių ar bent jau išdrįstų tai pripažinti. Jis, beje, dažnai yra klaidingai suprantamas.

Ne viena iš mano pažystamų ne tik kratosi romantinio stiliaus, bet ir vengia ji minėti, nes joms tai – cukruotą pyragaitį primenant raukiniais aptekusi rožinė suknelė, dar pabarstyta kaspinėliais ir nériniais. Bemaž tokia, kokias man ir siuvo močiutė.

Suprantama baimė, ypač kai tau per 30. Tačiau šiuolaikiškas suaugusiuju romantinis stilius – ne rausvi pyragaičiai ir tortai. Telieka jie vaikystėje kartu su knygomis apie princeses.

ROMANTINIS POPSAS

Vis dėlto, kad ir kaip dažnai deklaruotų nemeilę romantiniams stiliui, žmonės iš prigimties yra romantikai: jie idealizuoją praetį („o mūsų laikais...“), vaikystę („ak, tie nerūpestingi metai...“), moteris („va čia tai tikra moteris – tokia švelni...“), gamtos grožį ir galią („tik jos prieglobstyje man atsiveria čakros“), jausmus („reikia tik labai panorėti, ir visi norai išsipildys“), meną („suprasti meną ir jį kurti – Dievo dovana“), tiki paprasta žmonėmis kaip tyru išminties šaltiniu ir nepraleidžia progos padūsauti, kokias menkaverčiaiš laikais gyvename. Tačiau j akis pavadinti romantiškais jie pasijustų kaip išplūsti. Ir tai visiškai suprantama, nes populiarojoje kultūroje romantika dažniausiai reiškia: a) vasarą ant Palangos tilto; b) raudonų rožių žiedlapiai širdj ant viešbučio lovos, dvi taures saldaus gazuoto vyno gėrimo ir pliušinį meškutį su širdele letenose vasario 14-ąja.

Muiilo opera, tiesa? Tačiau populiarų banalybių šaknys bent iš pradžių buvo anaiptol ne banalios. Kad suprastume ir įvertintume romantinį stilių, teks truputį pakapstyti mados istoriją.

NE VIENA IŠ MANO PAŽYSTAMŲ NE TIK KRATOSI ROMANTINIO STILIAUS, BET IR VENGIA JĮ MINĒTI, NES JOMS TAI – CUKRUOTA PYRAGAITĮ PRIMENANTI RAUKINIAIS APTEKUSI ROŽINĖ SUKNELĖ, DAR PABARSTYTA KASPINĖLIAIS IR NÉRINIAIS. BEMAŽ TOKIA, KOKIAS MAN IR SIUVO MOČIUTĘ.

KARALIŠKAS KAIMAS IŠ VERSALIO

19-metė Marija Antuanetė, bėgdama nuo karališkųjų prievolių ir pompastiškų etiketo taisyklių, iš prabangų Versalio rūmų persikraustė į nedidelę, palyginti su rūmais, pilį (pranc. *chateau*) ir imitavo ten provansišką gyvenimo būdą: puošnias ir ekstravagantiškas vakarienes pokylių salėse pakeitė intymiaus pasisėdėjimais lauko terasoje su būreliu meilužių ir patikėtinių, vietoj klasicizmo kompozitorų muzikos klausési folkloro ir, metusi milžiniškas rūmų sukniąs, vilkėjo baltas siuvinėtos medvilnės, šilko bei tiulio suknelės, kurios piktino tuometę Prancūziją ir lašas po lašo pildė Versalio aukštuoju menes pakantumo taurę – karalienė plaikstosi vienais apatiniais! Jaunoji valdovė, viena garsiausiu asmenybių per visą mados istoriją, neilgai mėgavosi susikurta idile, tačiau jos *chateau* stilius tapo romantinio stiliaus šaukliu.

Jvykus Didžiajai Prancūzijos revoliucijai, niekas nebenorėjo būti siejamas su karališkaja paderme, tad drauge su politiniais ir socialiniais idealais pasikeitė ir mada.

XIX AMŽIAUS PRADŽIOS STILIŲ GALIMA VADINTI
NUSIRENGIMU IKI APATINIŲ – KAIP TIK TADA VISUOTINAI
BUVO ATSIKRATYTA KARALIŠKOS TUŠTYBĖS, BEPRASMIŲ
ĮMANTRYBIŲ, SUNKIŲ, NEHIGIENIŠKŲ IR BE PAGALBOS
NEAPSIVELKAMŲ DAUGIASLUOKSNIŲ APDARŲ, PARAZITŲ
PAMĒGTŲ MILŽINIŠKŲ PUDRUOTŲ ŠUKUOSENŲ.

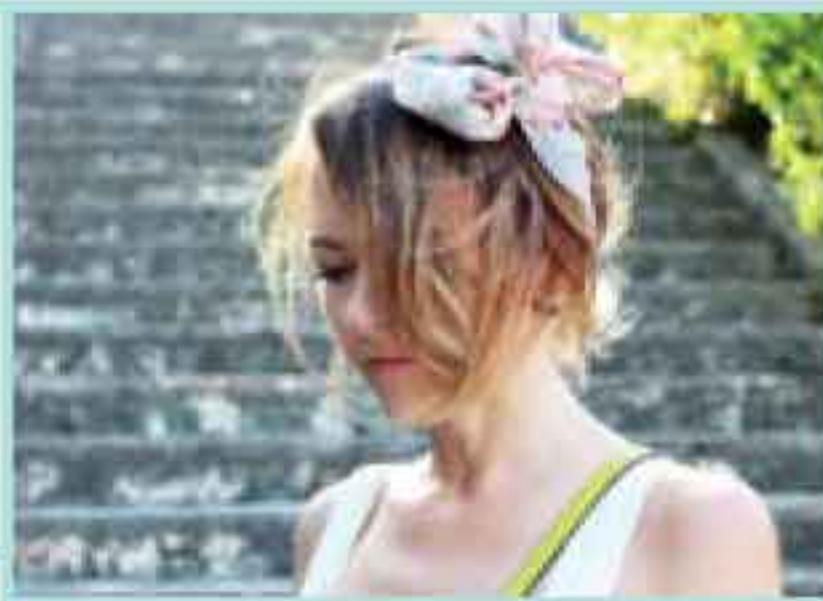
REPLIKA IŠ MINIOS

MAN ROMANTINIS STILIUS

ASOCIUOJASI SU SILPNOMIS MOTERIMIS

Istoriškai – taip, nes būti stipriai buvo nemoteriskai. Tačiau mes nebesame silpnos, tad ir modernus romantinis stilius gali atrodyti jžūliai, drąsiai: lengvas baltas ir tū, dulkėtū, atspalvių pastelinės bei gélėtas sukneles, sijonus derinkime su odiniais motociklininkų švarkais, kailiniais, kerziniiais aulinukais, narvą primenančiomis dirželių basutėmis ar ryškiomis spalvomis. Laisvę visoms kvarbatkoms!

ROMANTINIS STILIUS

Visam stiliui transformuoti pakanka vienos romantinės detalės – pavyzdžiui, minkštus plaukus apjuosti šilkine skarele.

MODERNUS ROMANTINIS STILIUS GALI ATRODYTI JŽŪLIAI: LENGVUS BALTUS IR TŪ, DULKĖTŪ, ATSPALVIŲ PASTELINIŲ SPALVŲ DRABUŽIUS DERINKIME SU RYŠKIAIS AKSESUARAI. LAISVĘ VISOMS KVARBATKOMS!

Smulkios gėlytės atrodys jaukiai ir kasdieniškai, didelės – jausmingai ir išpudingai.

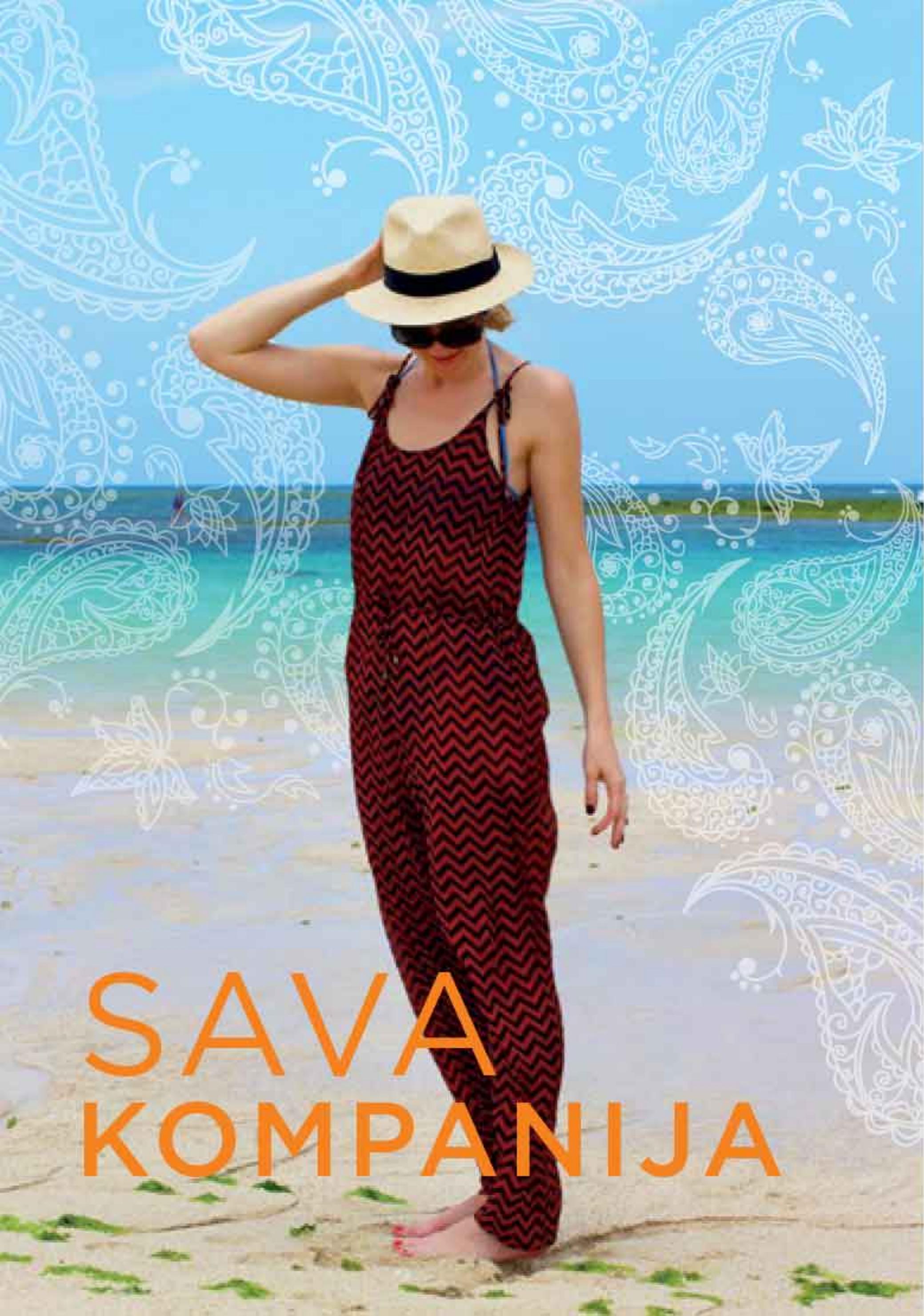

Raišteliais apie blauzdas vyniojamos basutės – vienos iš žavingiausių romantikės aksesuarų.

STILIUS Nr. 3
BOHEMIŠKAS

SAVA KOMPANIJA

Kavinėje, kurios tolimiausiaiame kampe prie lango karščiu tvilkančiais salos rytais susirangiusi į fotelį barškinu klaviatūra, lankosi beveik sava man tapusi bohema. „Ohayou gozaimasu”¹, – pasitinka ne mažiau sava kavos pardavėja. Nespėju nė burnos praverti, o ji laužyta anglų kalba jau išpyškina mano pageidavimą: „Drip coffee with soy milk on the side?”²

Visada prie to paties stalelio, po gaudžiančiu oro kondicionieriumi, įsitaisęs maždaug penkiasdešimties žilstelėjės ponas Išlygintos Kelnės – jų mintyse taip praminiau dėl visada nepriekaištingai išlygintų smėlio spalvos kelnių su kantu ir tamsiai mėlynų lininių marškinių. Niuriu veidu jis baksnoja planšetinį kompiuterį, šaukšteliu pamakaluoja šaltą kavą, palaukia, kol ši, paskimbčiojusi ledukais į stiklinės šonus, nurimsta, tada sriūbteli ir, pro akinių viršų pastebėjęs mano žvilgsnį, užsibarikaduoja knygomis.

Studentės, knapsinčios prie vadovėlių. Besiglamonėjanti porelė. Trenktas tipelis, fotografuojantis ir filmuojantis savo puotą – porą dubenėlių makaronų. Japonų coffee shop'uose, kavinukėse-parduotuvėlėse, makaronai šalia įprastų pyragų ir bandelių – visiškai suprantama ir pageidaujama, nes tūlas japonas makaronus gali valgyti 365 dienas per metus. Pajutusi, kad tipelio telefonas pakrypo į mane, pakeliu akis nuo kompiuterio ir šypteliu. Telefonas klausiniai gula ant stalo.

NORS SALOJE AMERIKIEČIŲ PALYGINTI GAUSU, KITOS RASĖS ŽMONĖS, YPAČ ŠVIESIAPLAUKIAI VAIKAI, JAPONAMS ATRODO EGZOTIŠKI PADARAI. NE KARTĄ PAPLŪDIMYJE PLEVĖSUODAMA PLAUKAISS PAKLAIKUSI VIJAUSI VIETOS PAAUGLES, BANDANČIAS NUNEŠTI SAVO ŠUTVEI PARODYTI MANO TREJŲ METŲ SŪNŲ.

Atėjus pietų metui, iš rankinės traukiu ausines – visi sutartinai siurbia makaronus, nes taip elgtis labai kultūringa. Siurbimas čia yra dėkingumo ir pasimēgavimo ženklas, tačiau vakarietiškoms ausims – tikra trauma, ypač jei tévai vaikystėje nuolat kartojo: „Nesriuobk!”

Papietavę visi garsiai atsirūgsta, servetėlėmis nušluosto stalus ir traukia savais reikalais. Liekame tik mudu su ponu Išlygintomis Kelnémis po kondicionieriumi ir jau visai jmigusios studentės. Porelė išėjo ieškoti kambario.

Kikendama iš mano pasakojimų apie kavinės boheminkus, Džoja sako, kad aš ten einu ne rašyti, o linksmintis. Tiesą sakant, apskritai nejsivaizdavau, kad Japonijoje galėtų būti bohema, tačiau salos kavinės publika nenuvilia.

¹ Labas rytas (jap.)

² Filtruotos kavos, sojų pienas atskirai? (angl.)

VAKARŲ PAKRANTĖS BOHEMA

Kalifornijoje visai kas kita – bohema ir bohemiskas stilius yra taip pat suprantama ir populiaru kaip priklausomybė nuo logotipų Rusijoje. Tačiau dauguma mano studentų apie bohemiską stilių nutuokė tiek, kiek galėjo sužinoti paspaudę internetinės parduotuvės assortimento nuorodą *boho-chic*³ prieš Koačelos⁴ festivalį, tad apsiribojo minkštomas plačiakraštėmis skrybėlėmis, nudrėkstais denimo šortais ir optine apgaule ten, kur turėtų būti palaidinė. Apskritai San Diegas buvo toks nuostabiai indiferentiškas madai ir tendencijoms, kad kartais pasijusdavau kaip stiliaus vakuumė, kur visi be paliovos perka, bet vis tiek atrodo vienodai – šortai, berankoviai marškinėliai ir guminės paplūdymo šlepetės.

KALIFORNIEČIAI DUOTŲ RANKĄ NUKIRSTI DĒL BOHEMIŠKO STILIAUS AUTORYSTĖS, IR TAI NEBŪTŲ NEPAGRISTOS AMBICIJOS: VIS DĒLTO SAN FRANSISKAS – HIPIŲ LOPŠYS. NORS BOHEMA IR HIPIAI – ŠIUKŠTU NE TAS PAT, JUOS SIEJA LAISVĖ, MEILĖ IR TAISYKLĮ IGNORAVIMAS.

Hipiai, kurių stilius yra vesterno, Amerikos indėnų ir Rytų tautų aprangos mišinys, prijautė bohemos idealams ir mėgo čigonų tautinj jvaizdij, tad modernioji mada dažnai juos suplaka su bohemos atstovais ir skolinasi jų stiliaus elementų.

Antra vertus, tikroji bohema prasidėjo gerokai anksčiau nei hipiu judėjimas ir yra daug arčiau mūsų.

³ Prabangus, puošnus bohemiskas stilius.

⁴ Hipisku stiliumi garsėjantis menų ir muzikos festivalis Kalifornijos Koačelos (angl. Coachella) slėnyje.

STILIUS Nr. 7
VINTAŽINIS

NUO KARALIŠKŲ NĖRINIŪ

IKI GRUNGE

San Diegą pavadinti mados sostine būtų tiesiog jžūlu. Apie madą mano studentai išmanė ne daugiau, nei galėjo perprasti stebėdami madų realybės šou „Project Runway“ serialą, ir tikėjo, kad viskas taip ir vyksta: audinj tik grybšt, kol fantazija per kraštus liejasi, – ir žiuri jau ploja katučių, o pavyduoliai springsta ašaromis ir griežia dantimis, kai talentingasis kūrėjas lenkiasi gaudžiančiai publikai. Ne tik studentai – visas San Diegoas, vertinant iš mados pozicijų, buvo nuobodus ir naivus, nepaisant turtingų vienišų moterų, kurios prabangių viešbučių baruose aptemptomis suknelėmis ir tokiais pat smigiais kaip jų *labutinai* žvilgsniais medžiojo jaunus, jdegusių banglentininkus.

Gal dėl to, kad vasara trunka kiaurus metus, greta dūsauja vandenynas ir kasdienybė bėga tarp palmių su bu-

genvilijomis, po jachty burėmis, San Diegui né motais buvo šiuolaikinė mada, išskyrus tai, kas yra *cute and sexy* – miela ir seksualu. Dar truputį – hipiška ir bohemiskā (kaip ir dera Kalifornijai). Todėl buvo visai gaivu ir kiek netikėta beveik prie kiekvieno kampo aptikti vintažinių parduotuvų – nuo pajūrio butiko, pilno trenktų devintojo dešimtmečio iškasenų, iki svaiginančios parduotuvės Hilkreste, gėjų rajone, šalia kurio ir gyvenome. Visiškai rimtai nusiteikusi vintažo žinovė šitą parduotuvę iki lubų buvo prikimšusi autentiškų šeštojo dešimtmečio sijonų, skrybélių, praėjusio amžiaus pradžios nérinių suknelių, pokario reptilių rankinukų, čia driekėsi eilės, nesibaigiančios eilės, batelių, kurpalčių ir miniatiūrinį suvarstomų aulinukų (kokio mažumo tos vintažinės pėdos buvo! Du mažieji mano

piršteliai ten tilptų, galbūt). Aukso kasyklos – kam tas Niujorko Metropolitano muziejus! Juokauju, suprantama, bet kai Kioto mados instituto archyvuose, kur reguliuojamos ir temperatūra, ir drėgmė, sulaikiusi kvėpavimą žiūrėjau į ekspertę, baltomis pirštinėtomis rankomis beveik dievobaimingai keliančią keleto amžių senumo drabužius, užsimaniau atgal į San Diegą. I tą vintažo parduotuvę, kur galėjau godžiai viską čiupinėti. Ir net matuotis.

Mėgstu kuistis vintažiniuose butikuose, ne tik tada, kai ieškau ko nors įdomaus. Man patinka etiškos mados koncepcija – kai ne tik nugriebi šį bei tą autentiško ir su istorija, bet ir prisidedi prie ekologiško, sąmoningo vartojimo. Ar vintažiniuose butikuose daiktai pigesni? Gandai sklinda apie kai kurių Los Andželo dėvėtų

drabužių butikų kainas. Tai daiktų su istorijomis parduotuvės, jose galiama rasti, tarkim, marškinus, kuriuos vilkėjo Brigitte Bardot. Arba suknelę, kuria per pokylį pasipuošė Marlene Dietrich, ir pan. Tokie butikai – ne kiekvieno poreikiams ir ne kiekvieno kišenei, jie skirti tiems, kuriems aktualu unikalūs daiktai.

JAV tokį beveik kutiūrinių parduotuvėlių apstu – jų savininkai atitarnavusių prabangių daiktų randa uoliai šukuodami vintažines kolekcininkų muges ir bobučių sandėliukus, jiems savo brangenybes velka ir sezonių kratą spintose atlikusios statuso besivaikančios namų šeimininkės, nusprendusios atsisveikinti, pavyzdžiu, su savo *manolais* vien dėl to, kad tokius pat nusipirko metus grikiais mitusi ir taip reikiama sumą susitaupiusi draugė.

VINTAŽINIU STILIUMI
IŠSIKIRSITE IŠ MINIOS – NE
TIK DĖL TO, KAD ATRODYSITE
KAIP IŠ FILMO. NORS NET
DIZAINERIŲ PUOŠIAMOS
GARSENYBĖS, ŽENGDAMOS
ANT RAUDONOJO KILIMO,
NÉRA APSAUGOTOS NUO
RIZIKOS IŠVYSTI VARŽOVĘ
IDENTIŠKU APDARU, JŪS
BŪSITE UNIKALI – MAŽAI
ŠANSU (JEI APSKRITAI JŪ YRA)
ATSITRENKTI Į KITĄ TOKIA
PAT SUKNELE AR IŠGIRSTI
KLASTINGĄ KLAUSIMĄ: „ČIA
H&M SUKNELĖ, AR NE?“

VIENINTELĖ MINIOJE

Šią minkštą rankinę sudilusiu vidumi aptikau mažo Kalifornijos miestelio vintažiniame butike. Spėju, ji – iš aštuntojo dešimtmečio!

Išmanydamos apie praėjusių mados dešimtmečių stilių, retro įvaizdį susidėliosite iš to, ką rasite populiariose parduotuvėse: bateliai su T formos dirželiais buvo madingi nuo trečiojo iki penktojo dešimtmečio.

KETVIRTASIS DEŠIMTMETIS. Spindintis, prabangus holivudiškas glamūras: begarsis filmas ir muzika padėjo pabėgti nuo Didžiosios depresijos rūpesčių, o Holivudo žvaigždės (Greta Garbo, Joan Crawford, Marlene Dietrich, Betty Grable) tapo mados diktatorėmis ir įkvėpė dizainerius. Trečiajį dešimtmetį pasišovusi tiesinti siluetą, ketvirtajį mada prisiminė juosmenę, krūtinę ir klubus. Ilgos prigludusios atlašinės (ypač baltos, auksinės, sidabro spalvos) undinės silueto suknelės, kailiniai ir kailio šalai, akmenėliais inkrustuoti aukštakulniai platforminiai bateliai, siurrealistiniai aksesuarai – vakare. Prigludę sijonai ir suknelės iki kulkšnių, plevenančių raukinukų rankovės, plonais dirželiais juosiami trumpi švarkeliai, berniukiškos, glotnios šukuosenos arba suspaustos garbanos, beretės ir mažos nesudėtingo fasono skrybėlaitės – dieną. Sunkaus laikotarpio grakštī mada.

FILMAI, KURIE PADĒS PERPRASTI ŠIU LAIKOTARPIU MADA
„Pakilęs iš pelėnų”,
„Šokanti ledi” (pats autentiškiausias, sukurtas kaip tik aptartu laikotarpiu, vienas pirmųjų garsinių filmų),
„Boni ir Klaidas”.

PENKTASIS DEŠIMTMETIS – praktiškos mados era. Karas vyruis išvijo iš namų, o moteris uždarė fabrikuose. Prigludės ketvirtojo dešimtmečio suknelių siluetas išliko, tik jų sijonai iš praktiškumo sutrumpėjo ir įgijo varpelio formą. Ši stilių atpažinsite iš figūrą pabrėžiančių suknelių, švarkų smarkiai patintais pečiais ir militaristinių elementų, minkštų *pergalės garbanų* šukuosenų, raudonų lūpų ir puošnių skrybėlaičių: karas apribojo visas aprangos sritis (prisiminkite sąrašą L-85), išskyrus galvos apdangalus, tad skrybėlaitė tapo puošniausiu aksesuaru.

FILMAI, KURIE PADĒS PERPRASTI ŠIO LAIKOTARPIO MADA
„Gyvenimas yra gražus”,
„Dienoraštis”,
„Perl Harboras”,
„Berniukas dryžuota pižama”.